

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
P. CRUZ VILLALÓN
представено на 11 септември 2014 година¹

Дело C-419/13

Art & Allposters International BV
срещу
Stichting Pictoright(Преюдициално запитване,

отправено от Hoge Raad der Nederlanden (Нидерландия)

„Авторско право и сродни права — Директива 2001/29/ЕО — Право на разпространение — Изключително право на авторите да разрешават или забраняват всяка форма на публично разпространяване — Изчерпване — Право на възпроизвеждане — Нова форма“

1. Може ли титулярят на авторското право върху произведение на изобразителното изкуство, дал съгласие съответното изображение да се продава под формата на постер, да се противопостави на продажбата на същото изображение върху ленено платно? По същество това е разглежданият въпрос в производството, във връзка с което е отправено настоящото преюдициално запитване, като за отговора на този въпрос Hoge Raad предоставя възможност на Съда да развие практиката си по Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество².

I – Правна уредба

A – Международното право

1. Договор на Световната организация за интелектуална собственост (СОИС) за авторското право³
2. Съгласно член 1, параграф 4 от Договора договарящите се страни се придържат към членове 1—21 и приложението към Бернската конвенция за закрила на литературните и художествени произведения (наричана по-нататък „Бернската конвенция“⁴).

1 — Език на оригиналния текст: испански.

2 — ОВ L 167, стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230.

3 — Подписан в Женева на 20 декември 1996 г. Одобрен от името на Европейската общност с Решение на Съвета от 16 март 2000 година (ОВ L 89, стр. 6; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 20, стр. 212).

4 — Конвенция от 9 септември 1886 г., ревизирана в Париж на 24 юли 1971 г. и изменена на 28 септември 1979 г.

3. Член 6 от Договора, озаглавен „Право на разпространение“, гласи:

„1) Авторите на литературни и художествени произведения имат изключителното право да разрешават предоставянето на неограничен кръг от лица на оригинала или екземпляри от своите произведения чрез продажба или друго прехвърляне на собственост.

2) Някоя разпоредба на настоящия договор не ограничава възможността на договарящите страни да определят евентуални условия, при които правото по алинея първа се погасява след първата продажба или друга сделка, с която се прехвърля собствеността върху оригинала на произведението или екземпляр от него със съгласието на автора“.

2. Бернската конвенция

4. Член 6 bis от Бернската конвенция, озаглавен „Неимуществени права“, гласи:

„1) Наред с имуществените авторски права и дори след прехвърлянето на тези права, авторът има право на авторство върху произведението, както и право да се противопоставя на всяко изопачаване, деформиране или друго изменение на произведението или на всяко друго посегателство във връзка с него, които увреждат честта или репутацията му.

2) Правата, предоставени на автора в съответствие с предходната алинея, продължават да съществуват след смъртта му най-малко до погасяването на имуществените права и се упражняват от лицата или институциите, оправомощени за това от законодателството на страната, в която се търси закрила. Във всички случаи, тези страни, чието законодателство в момента на ратификацията или на присъединяването им към този Акт не предвижда закрила след смъртта на автора на всички права, упоменати в предходната алинея, могат да предвидят, че някои от тези права се погасяват след неговата смърт.

3) Средствата за защита на правата, предоставени от този член, се уреждат от законодателството на страната, в която се търси закрила“.

5. В съответствие с член 12 от Бернската конвенция, озаглавен „Право на преработка, аранжирани и други изменения“, „[a]вторите на литературни и художествени произведения имат изключителното право да разрешават извършването на преработки, аранжирани и други изменения на техните произведения“.

Б – Правото на Съюза

6. В съображение 9 от Директива 2001/29 се посочва, че „[в]сяка хармонизация на авторското право и сродните му права трябва да се основава на висока степен на закрила, тъй като такива права са основни за интелектуалното творчество. Тяхната защита спомага, за да гарантира поддържането и развитието на творческия процес в интерес на авторите, артистите изпълнители, продуцентите, потребителите, културата, промишлеността и публиката като цяло. Интелектуалната собственост следователно е призната за неразделна част от собствеността“.

7. В съответствие със съображение 10 от Директивата, „[a]ко авторите или артистите изпълнители следва да продължат творческата си и артистична работа, те трябва да получат съответно възнаграждение за използването на техните произведения, както и продуцентите, за да бъдат в състояние да финансират това произведение. [...] Необходима е адекватна правна закрила на правата върху интелектуална собственост, за да се гарантира наличието на такова възнаграждение и за да се гарантира възможността за задоволителна възвръщаемост от тези инвестиции“.

8. Съгласно съображение 28 от Директивата „[з]акрилата на авторското право съгласно настоящата директива включва изключителното право върху контрола на разпространението на произведение[, инкорпорирано] в[... даден] материал[ен обект]. Първата продажба в Общността на оригинала на произведение или на копия от него от притежателя на правото или с негово съгласие изчерпва правото на контрол върху препродажбата на този предмет в Общността. Това право следва да не се изчерпва по отношение на оригинала или на копия от него, продадени от притежателя на правото или с негово съгласие извън Общността. [...]“.

9. Съображение 31 от Директивата предвижда, че „[т]рябва да се поддържа справедлив баланс между правата и интересите на различните категории притежатели на права, както и на различните категории притежатели на права и ползватели на закриляни обекти. Съществуващите изключения и ограничения по отношение на правата, както са определени от държавите членки, следва да бъдат преоценени с оглед новата електронна среда. Съществуващите различия в изключенията и ограниченията по отношение на някои ограничени действия имат пряко отрицателно въздействие върху функционирането на вътрешния пазар в областта на авторското право и сродните му права. Такива различия могат да се задълбочат с оглед по-нататъшното развитие на трансграничното използване на произведения и презграничните дейности. За да се гарантира правилното функциониране на вътрешния пазар, такива изключения и ограничения следва да бъдат определяни по-хармонично. Степента на тяхната хармонизация следва да се основава на въздействието им върху безпрепятственото функциониране на вътрешния пазар“.

10. Съгласно член 2 от Директива 2001/29, озаглавен „Право на възпроизвеждане“, „[д]ържавите членки предвиждат изключителното право да разрешават или забраняват пряко или непряко, временно или постоянно възпроизвеждане по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма, изцяло или частично: а) за авторите — на техните произведения; [...]“.

11. Член 4 от същата директива, озаглавен „Право на разпространение“, предвижда следното:

„1. Държавите членки предвиждат за авторите по отношение на оригинала на техните произведения или на техни копия изключителното право да разрешават или забраняват всякаква форма на публично разпространяване чрез продажба или по друг начин.

2. Правото на разпространение не се изчерпва в Общността по отношение на оригинала или копия от произведението, освен когато първата продажба или друго прехвърляне на собствеността в Общността на този обект се извършва от притежателя на права или с неговото съгласие“.

В – Нидерландското право

12. Член 4, параграф 1 от Директива 2001/29 е транспониран в нидерландското право от Auteurswet (Закон за авторското право, наричан по-нататък „Aw“).

13. Член 1 от Aw определя авторското право като изключителното право на автора на литературно, научно или художествено произведение или на негов правоприемник да го публикува или да го възпроизвежда при спазване на предвидените в закона ограничения.

14. Съгласно член 12, параграф 1 от Aw под публикуване на литературно, научно или художествено произведение се разбира „публикуване на възпроизвеждане на произведението в неговата цялост или на части от него [...]“.

15. В съответствие с член 12b от Aw, ако копие на литературно, научно или художествено произведение се пуска в продажба за първи път в дадена държава членка от автора или от правоприемника му или с негово съгласие, пускането в продажба на въпросното копие по друг начин, с изключение на неговото наемане или заемане, не представлява нарушение на авторското право.

II – Факти

16. Stichting Pictoright (наричано по-нататък „Pictoright“) е нидерландско дружество за колективно управление на авторски права, което защитава по-специално интересите на наследниците на известни художници (наричани по-нататък „титуляри на правата“).

17. Art & Allposters International BV (наричано по-нататък „Allposters“) разпространява в интернет постери и други репродукции на творбите на тези художници.

18. Лицата, които желаят да поръчат художествена репродукция от Allposters, могат да избират между постер, рамкиран постер, постер върху дървена основа или постер върху ленено платно. В последния случай се процедира по следния начин: върху хартиен постер се нанася полимерен слой, с помощта на химически процес се прехвърля изображението от хартия върху ленено платно и платното се поставя в дървена рамка. Този процес и неговият резултат се наричат „canvas transfer“ („пренасяне върху ленено платно“).

19. Тъй като Allposters не се съобразява с искането на Pictoright да спре да продава без негово съгласие репродукции на произведенията на неговите клиенти, направени посредством описания процес, Pictoright завежда дело срещу Allposters пред Rechtbank Roermond (Първоинстанционен съд, Рурмонд) с искане за преустановяване на всяко пряко или косвено нарушаване на авторските права и на неимуществените права на титулярите.

20. Искането е отхвърлено с решение от 22 септември 2010 г., обжалвано от Pictoright пред Gerechtshof te's-Hertogenbosch (Апелативен съд, Хертохенбос), който уважава жалбата с решение от 3 януари 2012 г. Апелативният съд се основава на практика на Hoge Raad, установена с решение от 19 януари 1979 г.⁵, съгласно която е налице ново публикуване по смисъла на член 12 от Aw, ако пуснатото в продажба от титуляря на правото копие се разпространява публично под друга форма, като така се създава нова възможност за използване от страна на лицето, което продава тази нова форма на първоначално пуснатото в продажба копие (т.нар. доктрина Poortvliet). С оглед на тази доктрина Апелативният съд заключава, че тъй като пренасянето върху ленено платно предполага дълбоко изменение на постерите, от които се пренася изображението, то продажбата на репродукции върху ленено платно изисква съгласието на титулярите на правата.

21. Allposters подава касационна жалба до Hoge Raad, поддържайки в своя защита, че доктрината Poortvliet е била приложена неправилно, тъй като понятията от авторското право за изчерпване и публикуване междуременно са били хармонизирани на европейско равнище. Според него изчерпване по смисъла на член 4, параграф 2 от Директива 2001/29 във връзка с разпространението на произведение, инкорпорирано в даден обект, настъпва, когато въпросното копие е пуснато в продажба от титуляря на правото или с негово съгласие. Евентуално по-късно изменение на копието или на обекта нямамо последици по отношение на изчерпването.

5 — NJ 1979/412, Poortvliet.

22. От своя страна Pictoright поддържа, че правото на преработка не е било хармонизирано и затова доктрината Poortvliet продължава да бъде приложима. При всички положения Pictoright счита, че посочената доктрина — и по-специално виждането, че (съществено) изменение на обекта изключва изчерпването — безпроблемно се вписва в правото на Съюза.

23. При тези обстоятелства Hoge Raad отправя настоящото преюдициално запитване.

III – Поставените въпроси

24. Текстът на отправените на 24 юли 2013 г. преюдициални въпроси е следният:

- „1) Урежда ли член 4 от Директивата относно авторското право въпроса дали притежаваното от титуляря на авторските права право на разпространение на репродукция на закриляно с авторски права произведение, което е било продадено и доставено в Европейското икономическо пространство от титуляря на правата или с негово съгласие, може бъде упражнено, ако впоследствие тази репродукция е претърпяла изменение по отношение на формата и отново е била пусната в продажба в изменената си форма?
- 2) а) При положителен отговор на първия въпрос, обстоятелството, че е налице изменение по смисъла на първия въпрос, от значение ли е за отговора на въпроса дали се препятства или прекъсва изчерпването по смисъла на член 4, параграф 2 от Директивата относно авторското право?
- б) При положителен отговор на буква а) от втория въпрос, какви критерии трябва да се зложат, за да може да се твърди, че е налице изменение на формата на репродукцията, което изменение препятства или прекъсва изчерпването по смисъла на член 4, параграф 2 от Директивата относно авторското право?
- в) Тези критерии допускат ли съществуването на установения в нидерландското национално право критерий, съгласно който няма изчерпване поради единствената причина, че препродаващото лице е изменило формата на репродукциите и ги е разпространило публично под тази форма (Решение на Hoge Raad от 19 януари 1979 г. по дело Poortvliet [...])?“.

IV – Производството пред Съда

25. Страните в главното производство, френското правителство и Комисията представят писмени становища. Всички те, както и правителството на Обединеното кралство, се явяват в съдебното заседание от 22 май 2014 г. На него в съответствие с член 61, параграфи 1 и 2 от Процедурния правилник страните са поканени да отговорят на три въпроса: 1) възможност пренасянето върху ленено платно да се приеме за преработка на произведението по смисъла на член 12 от Бернската конвенция, 2) евентуална релевантност — за преценката относно изчерпването на правото на разпространение — на принципа за подходящо възнаграждение в случая, когато изменението увеличава цената на обекта, съдържащ защитеното произведение, и 3) евентуална релевантност на неимуществените права за тълкуването на правилото за изчерпване.

V – Твърдения

A – Първи преюдициален въпрос

26. Във връзка с първия от поставените преюдициални въпроси Allposters уточнява най-напред, че под „изменение по отношение на формата“ трябва да се разбира изменение на носителя на произведението, защитено с авторско право, а не на изображението на посоченото произведение. При това положение Allposters поддържа, че на въпроса следва да се отговори утвърдително. Според него в настоящия случай не произведението е било изменено, а неговият носител, поради което се прилага член 4 от Директива 2001/29, осъществил пълна хармонизация както по отношение на правото на разпространение (параграф 1), така и относно правилото за изчерпване (параграф 2), като по тази причина държавите членки нямат никаква свобода да предвиждат изключения.

27. От своя страна Pictoright предпочита отрицателния отговор, тъй като според него член 4 от Директива 2001/29 се отнася само до случаи, когато не е имало изменение на репродукцията на защитеното произведение. В това отношение то твърди, че от текста на параграф 2 от този член следва, че правилото за изчерпване се отнася до „обекта“, тоест до „оригинала или копия на произведението“, без в това понятие да се включват репродукциите, пренесени върху ленено платно, тъй като същите се отличават съществено от оригиналите или от техните копия поради съществените изменения, претърпени от постерите при процеса на пренасяне върху ленено платно.

28. Pictoright прави сравнение със съдебната практика и законодателството на Съюза в областта на правото относно марките, като посочва член 7, параграф 2 от Директива 2008/95/ЕО⁶ и член 13 от Регламент (ЕО) № 207/2009⁷, които на практика имат формулировки в еднакъв смисъл, предвиждащи, че изчерпването на предоставеното от марката право „не се прилага, когато притежателят има основателни причини да се противопостави на последващи продажби на стоките, особено когато тяхното състояние е променено или влошено след пускането им на пазара“. На тази основа Pictoright приема, че правото на преработка в областта на авторското право не е хармонизирано от Съюза, въпреки че с одобряването на Договора на СОИС Съюзът се е задължил да спазва член 12 от Бернската конвенция, признаващ на авторите на литературни или художествени произведения изключителното право да разрешават извършването на преработки, аранжimenti и други изменения на техните произведения.

29. Изложението на френското правителство по първия въпрос е ограничено, тъй като то смята, че той следва да се разгледа заедно с втория въпрос, буква а). Според него от член 4, параграфи 1 и 2 от Директива 2001/29 във връзка със съображение 28 от същата следва, че авторът на защитеното произведение разполага с изключителното право да разрешава или забранява първата форма на разпространение, чрез продажба или по друг начин, на всяко материално благо или на всеки обект, в който е инкорпорирано произведението или копие от него. Следователно правото на разпространение се изчерпвало само ако титулярят на правото е осъществил или се е съгласил с първата продажба или прехвърляне на собственост на това материално благо или на този обект.

6 — Директива на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г. за сближаване на законодателствата на държавите членки относно марките (ОВ L 299, стр. 25).

7 — Регламент на Съвета от 26 февруари 2009 г. относно марката на Общността (ОВ L 78, стр. 1).

30. Що се отнася до настоящия случай, френското правителство смята, че пренасянето върху ленено платно на дадено произведение или копие от произведение предполага създаването на нов обект, чието възпроизвеждане и разпространение трябва да бъде разрешено или забранено от титуляря на изключителните права. Обстоятелството, че произведението е било пуснато в продажба под друга форма, не водело до изчерпване на изключителното право на разпространение на титуляря на правото по отношение на новия обект.

31. Според френското правителство единствено това тълкуване съответства на целта на Директива 2001/29 да се осигури на авторите висока степен на закрила на техните права и подходящо възнаграждение за използването на произведенията им. Това тълкуване се подкрепяло от факта, че пренасянето върху ленено платно засягало не само изключителното право на разпространение на авторите, но и други аспекти на авторското право, каквито са изключителните права на възпроизвеждане и преработка, макар последното да не е формално признато от правото на Съюза.

32. В съдебното заседание правителството на Обединеното кралство поддържа, че понятието за публично разпространяване се отнася само до действията, свързани с прехвърлянето на собствеността върху обекта. Можело да възникне трудност, ако пуснатият на пазара с разрешение на автора обект впоследствие се измени, така че при създаването на различен обект не се засяга оригиналното произведение, какъвто е случаят при направата на колаж от публикувани в списание снимки. Според него обаче в такива случаи правото на разпространение вече е изчерпано.

33. Правителството на Обединеното кралство смята, че Съдът следва да бъде много внимателен във връзка с определянето на условията за изчерпване на това право. Според него не трябва да се стига до извода, че не е налице изчерпване, когато под различни форми отново се използват или се преработват копия на дадено произведение. По негово мнение, след като се е осъществила разрешената първа продажба на даден обект, ключовият въпрос е дали създаването на нов артикул предполага неразрешено възпроизвеждане на интелектуалното творение на автора. Ако случаят не е такъв, нищо не пречело купувачът да използва артикула по начина, който му се струва подходящ.

34. От своя страна Комисията предлага да се отговори на първия въпрос в смисъл, че член 4 от Директива 2001/29 се прилага по отношение на случай като този в главното производство, и по-специално че титулярите на въпросните права могат по принцип да се позовават на правото на разпространение, дефинирано в параграф 1 от посочения член. Според нея следва да се даде разширително тълкуване на понятието за право на разпространение както заради изразите „всякаква форма на [...] разпространяване“ и „оригинала на техните произведения или на техни копия“, използвани в член 4, параграф 1, така и предвид преследваната от Директива 2001/29 цел, а именно осигуряване на висока степен на закрила за авторите.

35. Комисията счита, че изменението във формата, настъпващо при пренасянето върху ленено платно, не е пречка резултатът да се приеме за „копие“ на произведение по смисъла на член 4, параграф 1 от Директива 2001/29. В зависимост от изменението резултатът щял да бъде или идентично копие на постера, или нова репродукция на оригиналното произведение, която също следва да се счита за „копие“. И в двата случая според нея титулярят на правата има изключителното право да разреши или да забрани разпространението на резултата от пренасянето върху ленено платно.

Б – *Втори преюдициален въпрос*

36. Allposters предлага отрицателен отговор на втория преюдициален въпрос, буква а). Според него прекъсването на изчерпването в случай на изменение на носителя на защитеното произведение противоречи на принципа за свободно движение на стоки и на *ratio legis* на авторското право. Следователно възможността за търговско използване на защитения обект се ограничавала до първото му пускане в продажба, което гарантирало полза за титуляря на правото.

37. Allposters подчертава, че в областта на авторското право се прави разграничение между „*corpus mechanicum*“ (материален обект) и „*corpus mysticum*“ (нематериално творение), като единствено последното представлява произведение по смисъла на авторското право, от чиято защита се ползва само то. Според Allposters съдържанието на произведението трябва да се разглежда независимо от носителя, който не представлява елемент от „собственото интелектуално творение“. Според него в настоящия случай пренасянето върху ленено платно предполага изменение в „*corpus mechanicum*“, тъй като хартията се заменя с ленено платно, но „*corpus mysticum*“ остава неизменено. При положение че от гледна точка на авторското право нямало изменение на репродукцията на защитеното произведение, изменението на носителя не оказвало влияние върху прилагането на правилото за изчерпване и не прекъсвало същото.

38. Allposters смята, че положението би било различно само в изключителния случай, когато изменението на носителя засяга неимуществените права на титуляря на авторското право, които защитават целостта на произведението и които съгласно съдебната практика обхващат както оригиналните произведения, така и техните репродукции, без ограничение до първата продажба на произведението. Според него обаче настоящият случай не е такъв.

39. Тъй като предлага да се даде отрицателен отговор на втория преюдициален въпрос, буква а), Allposters се въздържа от отговор на въпросите в букви б) и в), но все пак твърди, че доктрината Poortvliet вече не е приложима и противоречи на член 4, параграф 2 от Директива 2001/29.

40. Предвид предлагания от него отговор на първия преюдициален въпрос Pictoright взема отношение по втория единствено при условията на евентуалност, поддържайки, че изменение на произведението има за последица препятстване или прекъсване на изчерпването на правото на разпространение. В това отношение то припомня, че Директива 2001/29 изхожда от висока степен на закрила и че освен това, тъй като изчерпването представлява ограничение на правото на разпространение на титуляря на правото, то трябва да бъде предмет на ограничително тълкуване.

41. Според него титулярят на авторското право има право не само да решава *дали*, но и *под каква форма* иска да пусне в продажба произведението си, и затова може да предвижда условия в даваните от него лицензи. Според Pictoright, аналогично на правото относно марките на Съюза, нищо не обосновава титулярят на авторското право да трябва да търпи последваща продажба на произведението му — или на копие от него — след като е изменено състоянието на репродукцията на произведението му, тъй като в противен случай може да се стигне до действително увреждане на репутацията на твореца и на уникалността на произведението, което не би било съвместимо с член 12 от Бернската конвенция.

42. Що се отнася до букви б) и в) от втория преюдициален въпрос, Pictoright смята, че в съответствие с решение Peek & Cloppenburg⁸ следва да се остави на държавите членки изборът на критериите за определяне дали е налице изменение на формата на репродукция, което препятства или прекъсва изчерпването по смисъла на член 4, параграф 2 от Директива 2001/29.

8 — Дело C-456/06, EU:C:2008:232.

43. При условията на евентуалност, Pictoright предлага или да се определят критериите за прилагане на член 12 от Бернската конвенция, предоставящ на автора на произведение изключителното право да разрешава извършването на преработки, аранжimenti или други изменения на същото, или да се предвидят сходни критерии на тези по член 6 bis от същата конвенция, предвиждащ, че е налице изменение на формата на репродукцията, което може да пречатства или да прекъсне изчерпването, ако въпросното изменение нарушава неимуществените права на автора по смисъла на член 6 bis. Според него тези критерии биха оставили поле за прилагане на доктрината Poortvliet.

44. Правителството на Обединеното кралство смята, че преработката на произведение е свързана с форма на възпроизвеждане на същото, а случаят не е такъв при пренасянето върху лено платно, тъй като пренасянето не предполага достатъчна степен на интелектуално творчество и на оригиналност. Освен това според него, щом не е налице възпроизвеждане, увеличението на цената на обекта, в който се включва защитеното произведение, не е релевантно, тъй като подходящото възнаграждение е вече полученото при продажбата на оригиналния обект. Накрая, неимуществените права също не следвало да се вземат предвид за целите на тълкуването на член 4, параграф 2 от Директива 2001/29.

45. Комисията разглежда едновременно трите букви от втория преюдициален въпрос, като предлага, на първо място, да се анализира материалният обхват на правилото за изчерпване по член 4, параграф 2 от Директива 2001/29, като се тръгне от тълкуването на термина „обект“, използван в тази разпоредба. От буквалното, законодателното и сравнителното тълкуване, както и от тълкуването въз основа на съдебната практика, Комисията заключава, че под „обект“ трябва да се разбира включено в материално благо произведение или копие от него, представляващо интелектуалното творение на автора, чиято правна защита Директива 2001/29 се опитва да осигури.

46. По-нататък, Комисията смята, че изменението по отношение на формата представлява важен критерий за преценка във връзка с изчерпването. Ако „обектът“ е претърпял някакво изменение на формата си след първата продажба в ЕИП, осъществена със съгласието на титуляря на правата, решаващият критерий за определяне дали има или не изчерпване бил дали след изменението става въпрос за същото материално благо, съдържащо интелектуалното творение на автора, или изменението е такова, че вече става въпрос за друго материално благо с различна форма, съдържащо това творение. В първия случай за разпространението важало даденото по-рано съгласие. Във втория случай нямало изчерпване и интересите на титулярите на правата, които Директива 2001/29 цели да защити, оправдавали изключението от свободното движение на стоки.

47. Що се отнася до възможността за прилагане на доктрината Poortvliet, Комисията поддържа, че съгласно съдебната практика в случай като настоящия въпросът за изчерпването е уреден изцяло от правото на Съюза. Затова принадлежало на националната юрисдикция да определи в каква степен тази доктрина е съвместима с Директива 2001/29 така, както е тълкувана от Съда, и да гарантира в пълна степен ефективното действие на правото на Съюза.

VI – Анализ

48. Сведен до основните му елементи, въпросът, поставен по същество в настоящото производство, е дали даденото съгласие за разпространение на репродукция на произведение на изкуството под формата на постер включва и разпространяването ѝ под формата на лено платно.

А – Предварителни бележки

49. От изложението на фактите, съдържащо се в акта за преюдициално запитване, както и от сведенията, предоставени от страните в писмените им становища и в съдебното заседание, ясно личи, че между Pictoright и Allposters не съществува търговска връзка. Титулярите на авторски права действително са разрешили възпроизвеждането на спорните картини във формата на постер, но не Allposters е придобил това право. Allposters купува на пазара постерите, продавани от субектите, получили разрешение за възпроизвеждане под тази форма на спорните картини, и от тях създава ленените платна, които на свой ред предлага на пазара.

50. Ясно е също, че по отношение на самите постери правото на разпространение е било изчерпано най-късно при придобиването им от Allposters. Проблемът е, че Allposters прави репродукции върху ленено платно именно въз основа на постерите, по отношение на които правото на разпространение е изчерпано. От това следва, че дейността на Allposters не се ограничава само до разпространение, а преди това то осъществява дейност по обработка на посочените постери, при което се получава, да го кажем така, различен продукт.

51. От тази гледна точка следва да се постави въпросът дали не може да възникне проблем, свързан с правото на възпроизвеждане, тоест дали Allposters е било или не законно придобило правото да възпроизвежда посочените произведения върху ленено платно, като в това отношение няма значение дали възпроизвеждането става пряко, или посредством обработка на репродукции върху хартия.

52. Запитващата юрисдикция не поставя въпросите си за тълкуване на Директива 2001/29 по този начин, тоест във връзка с правото на възпроизвеждане. Въпросите са отправени във връзка с правото на разпространение, тоест дали Pictoright може да се позове като на „неизчерпано право“ на правото да контролира разпространението на въпросните произведения на изобразителното изкуство като основа за искането си да се попречи на продажбата на произведенията върху текстилен носител.

53. Затова в заключението си ще се въздържа от излагане на съображения, свързани с правото на възпроизвеждане, признато в член 2 от Директива 2001/29, за да мога да анализирам отправените от Hoge Raad въпроси за тълкуване така, както са поставени, а именно във връзка с правото на разпространение, предвидено в член 4 от същата директива.

Б – Първи въпрос

54. Pictoright смята, че пренасянето върху ленено платно води до изменение в „оригинала или копието на произведението“ и затова предполага „преработка“ на произведението, така че въпросът остава извън от приложното поле на Директива 2001/29, която не включва правото на преработка. С други думи, за Pictoright пренасянето върху ленено платно засяга *произведението*, а не само *обекта* или материалния носител, в който то е инкорпорирано.

55. Напротив, Allposters, Комисията и френското правителство поддържат, че пренасянето върху ленено платно предполага изменение на *обекта* или материалния носител, така че е налице случай на „разпространение“, а не на „преработка“ и следователно Директива 2001/29 се прилага.

56. Ето защо на първо място следва да се определи дали случаят, по който запитващата юрисдикция трябва да се произнесе, представлява или не „преработка“ на произведението, тъй като в този случай Директива 2001/29 не би се прилагала, понеже същата не урежда т.нар. право на преработка, чиято уредба по отношение на Съюза се съдържа в Бернската конвенция.

57. Член 12 от Бернската конвенция запазва за авторите „изключителното право да разрешават извършването на преработки, аранжimenti и други изменения на техните произведения“. Според мен фактите по главното производство не свидетелстват за случай на „преработка“. „Преработката“ засяга самото „произведение“ като резултат от художествено творчество. Типичният случай би бил *адаптация* за киното на литературно произведение, при който процесът художественият продукт на литературния гений се превръща в продукт на кинематографичното изкуство, тоест в художествено проявление, което *пресъздава* съдържанието на въпросното произведение със собствени език и други изразни средства и в собствен концептуален свят, различни от тези при първоначалното му създаване.

58. Именно в разнообразието от *езици* и художествени похвати се корени една от основните характеристики на „преработката“ като процес на *приспособяване* на съдържанието на художественото творение към специфичните изразни средства на различните изкуства. Друга основна характеристика е свързана с възприемането на преработката като похват за творческо изразяване, с който се цели не толкова приспособяването на произведението към изразните средства на друг художествен език, колкото *намесата* в самото произведение, превръщайки го на собствения му език в различно произведение, едва бегло разпознаваемо в оригиналното му проявление.

59. В настоящия случай ми се струва ясно, че пренасянето върху ленено платно не засяга възпроизвежданото изображение, с други думи — „произведението“, тоест резултата от художественото творчество. Напротив, заслугата на пренасянето е в това, че оригиналното изображение се възпроизвежда точно върху лененото платно. Така, от една страна, оригиналното произведение не се предава на различен художествен език от този, на който е създадено, и от друга страна, изображението не се деформира, нито се премахват елементи от композицията, нито се добавят чужди за творението на художника елементи. Целта е да се постигне възможно най-голяма степен на сходство с оригинала.

60. При тези обстоятелства считам, че разглежданият в главното производство случай не се обхваща от понятието „преработка“.

61. Следователно, когато запитващата юрисдикция твърди в първия си преюдициален въпрос, че „тази репродукция е претърпяла изменение по отношение на формата“, това не означава, че разглежданата промяна предполага „преработка“ по смисъла на член 12 от Бернската конвенция. „Изменението по отношение на формата“ следва да се разбира по-скоро като отнасящо се до промяна на *носителя* на произведението, а не на произведението като такова, тоест като продукт на художествено творчество.

62. При тези обстоятелства няма значение дали правото на преработка е било или не предмет на хармонизация, както и дали следва да се приложи член 12 от Бернската конвенция. От значение е единствено, че разглежданото право е това по член 4 от Директива 2001/29 — тоест правото, признаващо на титулярите си изключителната възможност да разрешават или забраняват всяка форма на публично разпространяване на оригинала или на копия на защитеното произведение — и че в съответствие със съдебната практика и със самата цел на посочената директива може да се приеме, че тази разпоредба напълно е хармонизирала правилото за изчерпване на правото на разпространение⁹, независимо от факта, че също в съответствие със съдебната практика Директива 2001/29 „трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Общността“¹⁰.

9 — Вж. в този смисъл решение Laserdisken (C-479/04, EU:C:2006:549, т. 23—25).

10 — Решение Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, т. 27).

63. В обобщение, на първия въпрос следва да се отговори утвърдително, тоест в смисъл, че разглежданото в главното производство право е „правото на разпространение“ на конкретните екземпляри, в които е инкорпорирано възпроизведеното произведение на изкуството, и че следователно се прилага член 4 от Директива 2001/29.

В – *Втори въпрос*

1. Значение на „изменението по отношение на формата“

64. На следващо място се поставя централният въпрос за настоящия случай, а именно дали „изменението по отношение на формата“ (тоест по отношение на материалния носител на репродукцията) пречатства или прекъсва изчерпването на правото на разпространение по смисъла на член 4, параграф 2 от Директива 2001/29.

65. Следва да се припомни текстът на тази разпоредба:

„Правото на разпространение не се изчерпва в Общността по отношение на оригинала или копия от произведението, освен когато първата продажба или друго прехвърляне на собствеността в Общността на този обект се извършва от притежателя на права или с неговото съгласие“.

66. Трудността се състои в определянето дали в случай като настоящия терминът „обект“ се отнася до художественото творение или до неговия материален *носител*. По вече изложените причини е ясно, че става въпрос за втората възможност, както считат и Allposters, френското правителство и Комисията.

67. Очевидно въпросният обект не може да бъде *произведението* като *corpus mysticum*, тъй като авторското право върху *произведението*, разбираемо по този начин, се „изчерпва“ едва с прехвърлянето на това право, докато изчерпването на правото на разпространение става при прехвърлянето на собствеността върху нещо, което по необходимост е различно, а именно собствеността върху обекта, в който произведението е възпроизведено.

68. С други думи: при прехвърляне на собствеността върху обекта (материалния носител) се изчерпва правото на разпространение, но не и авторското право, чийто *обект* продължава да бъде художественото творение.

69. Според мен това тълкуване се потвърждава от текста на съображение 28 от Директива 2001/29, в което се предвижда, че защитата на авторското право „включва изключителното право върху контрола на разпространението на произведение върху *материализиран носител*“¹¹, и се добавя, че първата продажба „на оригинала на произведение или на копия от него от притежателя на правото или с негово съгласие изчерпва правото на контрол върху препродажбата на *този [обект]*“¹², като е ясно, че се визира същият „материализиран носител“¹³.

11 — Курсивът е мой.

12 — Курсивът е мой.

13 — Съдът се е произнесъл в този смисъл в решение UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, т. 60).

70. При това положение смятам, че на втория въпрос, буква а) следва да се отговори в смисъл, че „изменението по отношение на формата“ има значение за определяне дали се препятства или прекъсва изчерпването по смисъла на член 4, параграф 2 от Директива 2001/29. Това е така, защото правото на разпространение може да бъде прехвърляно по отношение на всеки възможен материален носител или само по отношение на определени носители.

2. Релевантните критерии за определяне дали е налице „изменение по отношение на формата“

71. На следващо място следва да се установи, в съответствие с буква б) от втория въпрос, „какви критерии трябва да се заложат, за да може да се твърди, че е налице изменение на формата на репродукцията, което изменение препятства или прекъсва изчерпването по смисъла на член 4, параграф 2 от Директивата относно авторското право“.

72. Според Комисията в това отношение трябва да се провери степента на въпросното изменение, тъй като е от решаващо значение да се определи „дали след изменението става въпрос за *същото* материално благо, съдържащо интелектуалното творение на автора, или с изменението на това материално благо се създава *друго* материално благо, съдържащо творението под друга форма“¹⁴.

73. Според мен в настоящия случай изменението, претърпяно от материалния носител на интелектуалното творение на художниците, е от такова естество, че може дори да се твърди, че в действителност с извършената от Allposters обработка се създава нова репродукция на защитените интелектуални творения.

74. С тази обработка се пренася върху ленено платно изображение, първоначално възпроизведено върху хартия, като тази операция очевидно предполага изменение на материалния носител, за който е било разрешено разпространението на произведенията на изобразителното изкуство. Това, което прави това изменение специално, е, че с пренасянето върху ленено платно изображението не се прехвърля върху какъв да е носител, а именно върху носител от същия вид като този на оригиналното произведение. Следователно по мое мнение следва да се провери дали правото, за което действително става въпрос, е правото на разпространение или е по-скоро правото на възпроизвеждане на художественото произведение в неговата цялост, тоест като единно цяло от изображение, инкорпорирано в определен носител. С други думи, може да се поддържа, че Allposters не само разпространява на хартия изображение, чийто оригинал е върху ленено платно, а че възпроизвежда цялото художествено творение. Така Allposters не продава *изображението от картина*, а *еквивалент на самата картина*.

75. Без обаче да се взема предвид последното съображение и в съответствие с начина, по който Hoge Raad е поставил този преюдициален въпрос, както посочих в точки 49—53, отговорът на Съда следва да се ограничи до определяне дали при обстоятелствата в случая извършеното от Allposters изменение е свързано с промяна на материалния носител в такава степен, която предполага разпространение на възпроизведените произведения, за което не е изчерпано правото, гарантирано на Pictoright от член 4 от Директива 2001/29.

76. В този смисъл ми се струва ясно, че въпросното изменение е достатъчно значимо, за да се заключи, че по отношение на него правото на разпространение на Pictoright не може да се счита за изчерпано. Значението на това изменение произтича от факта, че то не предполага промяна на материалния носител на разпространяваното произведение, а използване именно на носител от същото естество като носителя, в който първоначално е инкорпорирано интелектуалното творение. Това обстоятелство придава на настоящия случай много специфичен

14 — Писмено становище на Комисията, точка 59. Курсивът присъства в оригиналния текст.

характер, отличавайки го от случаите, при които използваният носител за разпространение на интелектуалното творение е от такова естество, че не може да породи объркване с оригиналното произведение. Типичният случай са *колажите*, посочени от правителството на Обединеното кралство.

77. Според мен е достатъчно да се заключи, че предвид обстоятелствата по случая извършеното от Allposters изменение е достатъчно значимо, за да се приеме, че е имало съществена промяна в материалния носител на защитеното произведение и затова не е налице изчерпване на правото на разпространение. Отвъд това съображение смятам, че не е подходящо да има абстрактно произнасяне относно условията, които да се предвидят по общ начин във връзка с преценката дали е налице достатъчно изменение, за да се изключи изчерпването на правото на разпространение. Напротив, в настоящия случай става въпрос за конкретизиране от съда на обхвата на законодателна разпоредба, което може да се направи само за всеки отделен случай по повод на следващи производства по конкретни и специфични спорове.

78. В обобщение, смятам, че в настоящия случай правото на Pictoright да контролира разпространението на репродукциите на съответните произведения не се е изчерпало с първата продажба на постерите, тъй като това, което Allposters се опитва да разпространява, очевидно е „друго нещо“, независимо че това „друго нещо“ е получено след обработка на посочените постери, случайно обстоятелство, което не може да бъде определящо.

3. Релевантната за случая национална съдебна практика и съвместимостта ѝ с правото на Съюза

79. Третото и последно питане, съдържащо се във втория преюдициален въпрос, се отнася до съвместимостта на нидерландската съдебна практика (доктрината *Poortvliet*) с правото на Съюза.

80. Съгласно изложението на Hoge Raad тази доктрина приема, че по принцип „ново публикуване [...] е налице, ако пуснатото в продажба от титуляря на правото копие се разпространява публично под друга форма, което води до нова възможност за използване от страна на лицето, което продава тази нова форма на първоначално пуснатото в продажба копие“¹⁵.

81. В този контекст изглежда очевидно, че Съдът не може да се произнесе по правилността на националната съдебна практика. Следва само да се посочи на запитващата юрисдикция, че тя е тази, която — с оглед на даденото от Съда тълкуване на Директива 2001/29 и предвид критериите, улесняващи прилагането на посочената директива спрямо настоящия спор — следва да определи дали тази съдебна практика съответства или не на правото на Съюза.

VII – Заключение

82. Предвид изложените съображения предлагам на Съда да отговори на поставените въпроси по следния начин:

„1. Член 4 от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество урежда въпроса дали притежаваното от титуляря на авторските права право на разпространение на репродукция на закриляно с авторски права произведение, което е било продадено и доставено в Европейското икономическо

¹⁵ — Точка 3.3 от акта за преюдициално запитване.

пространство от титуляря на правата или с негово съгласие, може бъде упражнено, ако впоследствие тази репродукция е претърпяла изменение по отношение на формата и отново е била пусната в продажба в изменената си форма.

- 2) а) Обстоятелството, че е налице изменение по смисъла на първия въпрос, е от значение за отговора на въпроса дали се препятства или прекъсва изчерпването по смисъла на член 4, параграф 2 от Директивата относно авторското право.
- б) В случай като този по главното производство изменението, състоящо се в използването на материален носител от същото естество като този на оригиналното произведение, изключва изчерпването на правото на разпространение по смисъла на член 4, параграф 2 от Директива 2001/29.
- в) Националната юрисдикция следва да прецени дали горното оставя поле за прилагане на критерия, въведен от съдебната практика във вътрешното право на Нидерландия“.